

Daňová sústava

Štátny rozpočet = centralizovaný peňažný fond štátu.

V SR je 1 štátny rozpočet, je doplnený sústavou miestnych rozpočtov. Zostavuje sa na 1 kalendárny rok. Činnosti, ktoré súvisia so štátnym rozpočtom, tvoria tzv. **Rozpočtový proces** môžeme ho rozdeliť do etáp. Štátny rozpočet je súčasťou verejného rozpočtu. Zahŕňa: rozpočet verejnej správy; rozpočty územnej samosprávy; fondy sociálneho a zdravotného zabezpečenia.

Rozpočtový proces:

1. **Vypracovanie návrhu štátneho procesu** vypracúva Ministerstvo financií SR na základe požiadaviek jednotlivých ministerstiev (rezortov). Zohľadňuje výsledky dosiahnuté v minulom období a očakávané výsledky v budúcnosti.
2. **Schválenie návrhu štátneho rozpočtu** návrh sa posudzuje vo vláde a vzniká vládny návrh ŠR. Ten sa prerokuje v jednotlivých komisiách parlamentu a potom sa predloží na schválenie parlamentu. Schválený návrh ŠR má charakter zákona. Zmeny v ŠR môže prijať len parlament. Menej významné môže prijať Ministerstvo financií SR.
3. **Plnenie štátneho rozpočtu a kontrola jeho plnenia**
4. **Vypracovanie a schválenie štátneho záverečného účtu** je záverečná správa, obsahuje výsledky rozpočtového hospodárenia za rok. Vypracúva ho Ministerstvo financií SR a schvaľuje ho parlament.

Z účtovného hľadiska je ŠR bilanciou príjmov a výdavkov. Má 2 časti: príjmovú a výdavkovú.

Príjmy	Výdavky
A. Daňové príjmy ✧ príjmy z priamych daní (FO, PO) ✧ príjmy z nepriamych daní (DPH, spotrebné dane) ✧ ostatné dane (miestne dane a clá) B. Nedaňové príjmy C. Granty a transfery ✧ prostriedky z rozpočtu EÚ	- výdavky ministerstiev - výdavky kancelárie prezidenta, Národnej rady, Úradu vlády - výdavky iných vládnych organizácií - splátky pôžičiek

Konečný výsledok hospodárenia štátu môže mať podobu:

vyrovnaného rozpočtu = príjmy = výdavkom
 prebytkového rozpočtu = príjmy > výdavky
 schodkového rozpočtu = príjmy < výdavky

Najvyššiu položku v príjmoch predstavujú daňové príjmy okolo 80 %

Daň ako nástroj hospodárskej politiky

Dane tvoria najväčšiu časť príjmov štátneho rozpočtu. Vystupujú ako nástroj hos. politiky štátu a miestnych samospráv.

Miestna samospráva – miestne orgány, ktoré spravujú a riadia verejné záležitosti.

Hos. politika – súbor cieľov, nástrojov a opatrení štátu. Súčasťou hospodárskej politiky je daňová politika. Určuje aké druhy daní budú platiť podniky a občania. Ktoré budú prímom štátneho rozpočtu. Vláda rozhoduje o výške, spôsobe platenia a iných náležitosti daní.

Daň je povinná, zákonom určená platba. Platí sa v určitej výške a v určitom termíne.

Dane sú upravené daňovými zákonmi: Zákomom o dani z príjmov
 Zákomom o dani z pridanej hodnoty
 Zákomom o správe daní a poplatkov

Funkcie daní

Národnohospodárska funkcia = štát podporuje prostredníctvom daní výrobu a vývoz, a obmedzuje neželanú spotrebu určitých tovarov (tabakových výrobkov).

Sociálna funkcia = štát ovplyvňuje prostredníctvom daní príjmy jednotlivých skupín občanov. Môže pri tom využívať rôzne formy oslobodenia alebo zníženia výšky daní.

Ciele zdanenia

Daňová politika štátu sleduje základné ciele zdanenia:

fiškálne ciele (rozpočtové) = dane sú príjmy štátneho rozpočtu

mimofiškálne ciele = môžu podporovať investovanie, podnikanie, vedecko-technický rozvoj. Vyššie dane obmedzia spotrebu (cigarety, alkohol).

Daňové zásady

- ✧ **Zásada spravodlivosti a proporcionality** spravodlivosť všetci platia 19 %, proporcionálnosť z akej sumy sa odvádza
- ✧ **Zásada neutrálnosti** nemá sa pozerať kto platí, malo by sa platiť podľa rovnakých pravidiel
- ✧ **Zásada vylúčenia duplicity zdanenia** aby sa 2x za to isté neplatila daň
- ✧ **Zásada jednoznačnosti a jednoduchosti** každý kto platí dane by mal byť informovaný z čoho platí a v akej výške
- ✧ **Zásada účinnosti** dane by mali viesť osobu, ktorá neplatí, aby ju zaplatila a nemala by ju motivovať k daňovým únikom

Klasifikácia daní**Podľa príjemcu**

štátne dane (DPH)

miestne dane (daň za psa)

podielové dane (daň z motorových vozidiel) štátneho aj miestneho rozpočtu

Podľa predmetu (objektu) zdanenia

dane z príjmov – FO alebo PO

majetkové dane – platia sa z majetku, z nehnuteľností

dane zo spotreby – platia sa zo spotreby tovarov

Podľa subjektu

dane FO

dane PO

Podľa dopadu na subjekty dane

priame – platia subjekty za seba zo svojho príjmu alebo majetku, odovzdávajú priamo

nepriame – platia subjekty v cene výrobkov a služieb, ak odvádzajú prostredníctvom inej osoby = nepriamo

Podľa pravidelnosti platenia

pravidelné dane – platia sa v pravidelných termínoch (mesačne, štvrťročne, ročne)

nepravidelné dane – platia sa nepravidelne, ak vznikne dôvod zdanenia (mimoriadny príjem = výhra v lotérii)

Podľa zohľadňovania pomerov subjektu dane

osobné dane – adresné, prihlasujú na pomery daňovníka (daň z príjmov FO zohľadňuje počet vyživovaných detí daňovníkov)

reálne dane – neprihlasujú na pomery daňovníkov. Ide o tzv. dane z vecí, napr. daň z pozemkov.

Daňová sústava SR

- je súhrn daní, ktoré možno vyberať na území určitého štátu v príslušnom zdaňovanom období (mesiac, štvrťrok, rok).

- platí od 1.1.2004. Je výsledkom daňovej reformy. Niektoré dane boli z daňovej sústavy vyradené iné pribudli (spotrebná daň z elektriny, uhlia a zemného plynu).

Dane z príjmov	Daň z príjmov FO
	Daň z príjmov PO
Miestne dane	Daň z nehnuteľností
	Daň za psa
	Daň za užívanie verejného priestranstva
	Daň za ubytovanie
	Daň za predajné automaty
	Daň za nevýherné hracie prístroje
	Daň za vjazd a zotrvanie motorového vozidla v historickej časti mesta
	Daň za jadrové zariadenie
	Daň z motorových vozidiel
Dane zo spotreby	Daň z pridanej hodnoty
	Spotrebná daň z vína
	Spotrebná daň z piva
	Spotrebná daň z liehu
	Spotrebná daň z tabakových výrobkov
	Spotrebná daň z minerálneho oleja
Spotrebná daň z elektriny, uhlia a zemného plynu	

Základné daňové pojmy**Subjekt dane** = ten kto platí daň. PO a FO.

Daňovník = zaťaží ho daň (zaplatí)

Platiteľ = zodpovedný za výpočet dane a jej odvedenie správcovi, jeho nezaťaží

Daňový dlžník = FO alebo PO, ktorej vznikla povinnosť platiť daň

Predmet (objekt) dane = je to z čoho sa daň platí (z bytu..)**Základ dane** = je kvantitatívne vyjadrenie predmetu dane. Môže sa vyjadriť hodnotovo (v €) alebo v naturálnych jednotkách.**Sadzba dane** = je nástroj na výpočet dane. Môže byť 3jako: pevnou sumou (pevná daňová sadzba)
percentuálne (pohyblivá daňová sadzba)
kombinovane**Vedľajšie (doplnkové) daňové pojmy****Správca dane** – sú to v SR daňové úrady, colné a miestne. Kontroluje správnosť výpočtu a správnosť platenia. Príma registrácie platenia dane. Príma platby dane, vracia preplatky, ukladajú pokuty a penále.**Miestna príslušnosť subjektu dane** – určuje, ktorému správcovi dane subjekt dane patrí. Platí, že FO sa riadi miestom svojho trvalého pobytu a PO sa riadi miestom svojho sídla.**Zdaňovacie obdobie** – za, ktoré je subjekt dane povinný daň vypočítať a zaplatiť (mesiac, štvrťrok, rok).**Daňové priznanie** – je tlačivo, na ktorom subjekt dane vypočíta daň a ktoré predkladá správcovi dane.

Daňové oslobodenie – zbavenie povinnosti platiť daň. (niektoré pozemky a stavby = cintoríny, školy).
Vyskytuje sa aj registračná a oznamovacia povinnosť, daňová kontrola.

PRIAME DANE

Daň z príjmov

- je priama daň, ktorá má univerzálny charakter, zdaňujú sa ňou všetky druhy, príjmov. Daň z príjmov (FO, PO) upravuje v SR 1 daňový zákon: **Zákon o dani z príjmov**. Rozlišujeme daň z príjmov FO a daň z príjmov PO.

Daň z príjmov FO

Subjekt dane pri dani z príjmov FO vystupujú 2 skupiny subjektov dane: daňovník a platiteľ dane.

Daňovníkom sú FO, ktoré majú príjmy podliehajúce dani.

Daňovníci = rezidenti:

- ☼ **s neobmedzenou daňovou povinnosťou** – FO majú na území SR trvalý pobyt alebo sa tu obvykle zdržiavajú. Zdaňujú celosvetové príjmy. Pri zdanení zahraničných príjmov sa zohľadňujú medzinárodné zmluvy o zamedzení dvojitého zdanenia. To znamená, že zo zahraničných príjmov, ktoré už boli v zahraničí zdanené sa v SR daň neplatí.
- ☼ **s obmedzenou daňovou povinnosťou** – FO, ktoré nemajú na území SR trvalý pobyt a ani sa tu nezdržiavajú. Odvádzajú štátu daň len z príjmov, ktoré dosiahli na území SR.

Platiteľom sú osoby, ktoré zrážajú daňovníkom daň z príjmov a odvádzajú ju za neho správcovi dane. Sú to napr. zamestnávateľia, ktorí odvádzajú preddavky dane z miezd svojich zamestnancov. FO podnikatelia sú zároveň daňovníkom aj platiteľom.

Predmet dane sú FO z viacerých činností, sú rozdelené do 4 skupín:

- ☼ **Príjmy zo závislej činnosti** – patria sem mzdy (robotníkov), platby (zamestnancov v rozpočtových a príspevkových organizáciách), funkčné platby (poslancov, starostov).
- ☼ **Príjmy z podnikania, z inej samostatnej zárobkovej činnosti a z prenájmu** – príjmy zo živností, z predaju podniku, bytu.
- ☼ **Príjmy z kapitálového majetku** – sú peniaze, ktoré majú priniesť ďalšie peniaze napr. výnosy z cenných papierov, úroky.
- ☼ **Ostatné príjmy** – patria sem príjmy, ktoré nemôžeme zaradiť do predchádzajúcich skupín (výhry v lotériách).

Príjmy oslobodené od dane – niektoré príjmy sú od dane z príjmov FO oslobodené, napr. dávky a podpory sociálneho poistenia, štipendiá.

Základ dane

Čiastkový základ dane: ČZD príjmov zo závislej činnosti
ČZD príjmov z podnikania, z inej samostatnej zárobkovej činnosti a z prenájmu
ČZD príjmov z kapitálového majetku
ČZD z ostatných príjmov

Samostatný základ dane – zdaňuje sa vopred, zrážkovým spôsobom a do daňového základu nevchádza (prijaté úroky v banke)

Úprava základu dane

- ☼ o nezdaniteľnú časť základu dane na daňovníka. Uplatňuje sa za mesiac, rok.
- ☼ o nezdaniteľnú časť základu dane na manželku/manžela (ak nemá vlastný príjem)
- ☼ o nezdaniteľnú časť, ktorú tvoria príspevky na dôchodky, účelové a životné poistenie.
- ☼ o výdavky vynaložené na dosiahnutie, zabezpečenie a udržanie príjmov.

Daňové výdavky – môžeme vykazovať 2jako: **preukázateľne** na základe RIADNE vedeného UCT.
paušálne výdavky (percentuálne odpočty) 40 % 60 %

Sadzba dane z príjmov FO je 19%.

Daňový bonus predstavuje daňovú úľavu. Dáva sa daňovníkom na vyživované deti prostredníctvom zamestnávateľa pri výpočte mzdy, alebo pri dodaní daňového priznania. Výšku bonusu stanovuje zákon. Daňový bonus sa odpočíta z vypočítanej dane daňovníkom, ktoré spĺňajú zákonom stanovené podmienky. Môže si ho uplatniť len 1 daňovník (z rodičov).

Platenie dane – spôsoby platenia dane:

- ☼ preddavkovo (mesačne) z príjmu zo závislej činnosti. môže vzniknúť preplatok a nedoplatok na daní.
- ☼ zrážkovým spôsobom zamestnávateľ vypočíta daň z príjmu (dohody o brigádnickej práci študentov).
- ☼ daňovým priznaním podnikateľ podáva daňové priznanie zo všetkých zdaniteľných príjmov v príslušnom zdaňovacom období a odvedie daň správcovi dane. Ak mal okrem príjmov zo závislej činnosti aj iné druhy príjmov (z prenájmu).

Daň z príjmov PO

Subjekt dane

Daňovníci	Sídlo	Zdaňujú príjmy
PO s neobmedzenou daňovou povinnosťou	na území SR	zo zdrojov na území SR a zahraničné príjmy
PO s obmedzenou daňovou povinnosťou	v zahraničí	zo zdrojov na území SR

OR – obchodný register

Predmet dane pri vymedzení predmetu dane rozlišujeme:

- ☼ subjekty zapísané v OR (založené na podnikanie) predmetom dane sú príjmy a výnosy zo všetkých ich činností.
- ☼ subjekty nezapísané v OR (nie sú zapísané na podnikanie). Ide o neziskový sektor (nadácie, obce, politické strany).

Predmetom dane sú príjmy z činností, ktorými dosahujú alebo môžu

Základ dane

Spôsob výpočtu základu dane

Základ dane predstavuje výsledok hospodárenia PO. Upravuje sa o položky, ktoré sa nezahŕňajú do základu dane (odpočítateľné položky) a o položky, ktoré zvyšujú základ dane (pripočítateľné položky).

PO, ktoré vedú podvojné UCT	ako rozdiel výnosov a nákladov
PO, ktoré vedú jednoduché UCT	ako rozdiel príjmov a výdavkov

Sadzba dane z príjmov PO je 19%

Platenie dane – daňové priznanie k dani z príjmov PO sa podáva do 3 mesiacov po uplynutí zdaňovacieho obdobia. Týmto obdobím je kalendárny rok, môže ním byť aj hospodársky rok – 12 mesiacov po sebe.

Miestne dane

- a poplatky sú jedným zo zdrojov príjmov miestnej samosprávy. Spravuje ich mestský alebo obecný úrad.

Miestne dane – dobrovoľná platba, obec ju môže, nemusí uložiť.

Poplatok – je povinná platba, obec ju musí uložiť. Súvisí s určitou činnosťou, napr. poplatky za komunálne odpady súvisí s činnosťou likvidácie odpadu v obci.

Miestne dane a poplatky upravuje **zákon o miestnych daniach a miestnom poplatku za komunálne odpady a drobné stavebné odpady**.

Miestnymi daňami, ktoré môže ukladať mesto alebo obec sú:

- daň z nehnuteľností
- daň za psa
- daň za užívanie verejného priestranstva
- daň za ubytovanie
- daň za predajné automaty
- daň za nevýherné hracie prístroje
- daň za vjazd a zotrvanie motorového vozidla v historickej časti mesta
- daň za jadrové zariadenia

Miestnou daňou, ktorú ukladá vyšší územný celok (VÚC) je: daň z motorových vozidiel.

Mestá a obce majú právo rozhodnúť výšku sadzieb, oslobodenia. Svoje rozhodnutie zverejňujú formou všeobecného záväzného nariadenia. Je to právna norma, ktorá platí na území daného mesta alebo obce.

Daň z nehnuteľností

- je priama majetková daň. Skladá sa z týchto daní: daň z pozemkov, daň zo stavieb, daň z bytov a nebytových priestorov v bytovom dome.

Stretávame sa s osobami:

Vlastník – je osoba, ktorá je zapísaná v katastri nehnuteľností. Kataster nehnuteľností: zoznam, ktorý obsahuje súpis, opis a geometrickej nehnuteľnosti a údaje o právach k nim (kto je vlastník).

Správca – je osoba, ktorá spravuje nehnuteľnosť, je vo vlastníctve štátu, VÚC, obce.

Nájomca – zapísaná osoba ako nájomca v katastri nehnuteľností a nájomný vzťah trvá najmenej 5 rokov.

Užívateľ – je osoba, ktorá skutočne užíva nehnuteľnosť, ak nemožno určiť vlastníka správcu alebo nájomcu.

Základné daňové pojmy	Daň z pozemkov	Daň zo stavieb	Daň z bytov a nebytových priestorov v bytovom dome
Subjekt dane	vlastník, správca, nájomca, užívateľ	vlastník, správca, užívateľ	vlastník, správca
Predmet dane	rôzne druhy pozemkov rozdelené do skupín, napr. stavebné pozemky, záhrady, vinice..	stavby s minimálne 1 nadzemným alebo podzemným podlažím, spojené so zemou pevným základom, napr. rodinné domy, garáže, hotely...	byty a nebytové priestory v bytovom dome
Predmetom dane nie sú	napr. zastavané plochy, železničné dráhy....	napr. vodovody, kanalizácie...	napr. bytový dom, ktorý nie je v súkromnom vlastníctve
Oslobodené od dane sú	napr. pozemky vo vlastníctve obce, cintoríny, národné parky	napr. stavby vo vlastníctve obce, múzeá, divadlá, kiná...	napr. byty vo vlastníctve obce, byty vo vlastníctve občanov zdravotne ťažko postihnutých...
Základ dane	hodnota pozemku	zastavaná plocha stavby	výmera podlahovej

	vyjadrená v €	v m ²	plochy v m ²
Sadzba dane	základná sadzba je 0,25 % zo základu dane		základná sadzba je uvedená v € v zákone za m ²
Výpočet dane	základ dane x sadzba dane určená obcou		
Správca dane	obec alebo mesto, na území ktorého sa nehnuteľnosť nachádza		

Spoločné ustanovenia

Vznik a zánik daňovej povinnosti je rozhodujúci stav k 1.1 zdaňovacieho obdobia. Subjekt dane je povinný oznámiť správcovi dane skutočnosť o vzniku alebo zániku daňovej povinnosti do 30 dní odo dňa, keď tieto skutočnosti nastali. Daňovník je povinný podať daňové priznanie k dani z nehnuteľností do 31.1 zdaňovacieho obdobia, v ktorom mu vznikla daňová povinnosť. V ďalších obdobiach podáva daňové priznanie len vtedy, ak nastali zmeny, ktoré sú rozhodujúce pre platenie dane. (napr. daňovník zväčšil plochu rodinného domu prístavbou). Daň z nehnuteľností stanoví správca dane každoročne do 15. mája podľa stavu k 1.1.

Daň z motorových vozidiel

Ak sa motorové vozidlá používajú na podnikanie, podliehajú dani z motorových vozidiel.

Subjekt dane - daňovníkom dane z motorových vozidiel sú: FO, PO, ktoré používajú motorové vozidlo na podnikanie.

Predmet dane - z motorových vozidiel je osobné a nákladné motorové vozidlá a prípojné vozidlá. Ktoré sa používa v SR na podnikanie alebo na činnosti, z ktorých plynú príjmy, ktoré sú predmetom dane z príjmov.

Oslobodenie od dane napr. vozidlá diplomatov, VÚC, konzulárov. VÚC môže oslobodiť od dane aj iné vozidlá alebo im daň znížiť napr. vozidlá záchranej zdravotnej služby, vozidlá pravidelnej autobusovej dopravy.

Základ dane – rozlišujeme či ide o:

- osobný automobil – základom dane je zdvihový objem motora vyjadrený v cm³ (kubických)
- úžitkové vozidlo a autobus – základom dane je celková hmotnosť vozidla vyjadrená v tonách a počet náprav.

Sadzba dane – určuje VÚC prostredníctvom všeobecne záväzného nariadenia.

Výpočet dane – daňovník zaradí vozidlo podľa základu dane do príslušného daňového pásma.

Daň = ročná sadzba dane x počet dní, v ktorých vozidlo podlieha dani

Vznik a zánik daňovej povinnosti – daňová povinnosť vzniká dňom začatia používania vozidla na podnikania a zaniká posledným dňom mesiaca v ktorom sa vozidlo prestalo používať na podnikanie.